

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	28.09.2019
Received / Makale Geliş	02.08.2019	Published / Yayınlanma	30.09.2019

MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN İLK YARDIM FARKINDALIĞININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ INVESTIGATION OF FIRST AID AWARENESS OF VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS IN TERMS OF SOME VARIABLES

Öğr. Gör. Aykut TOSUN

Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Kocaeli /TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-6839-8858

Öğr. Gör. Asiye YÜKSEL

Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Kocaeli /TÜRKİYE, ORCID: 0000-0003-0749-3576

Prof. Dr. C. Gazi UÇKUN

Kocaeli Üniversitesi Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Kocaeli /TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-0169-5401

Öğr. Gör. Barış DEMİR

Kocaeli Üniversitesi Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Kocaeli /TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-6997-6413

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1432>

Reference: Tosun, A., Yüksel, A., Uçkun, G. & Demir, B. (2019). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İlk Yardım Farkındalığının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(42): 2869-2874.

ÖZET

Araştırmada Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin ilk yardım farkındalığı düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmada Kocaeli Üniversitesi Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO’ da öğrenim gören 196 öğrenciye anket uygulaması yapılmıştır. Veriler SPSS 15.0’da değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonucunda en yüksek ortalamanın “Temel Yaşam Desteği (kalp masajı ve suni teneffüs) hakkında olduğu ve en düşük ortalamanın ise “Olay yerinin tanımını yapamam” olduğu görülmüştür. Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin ilk yardım farkındalıklarının yüksek düzeyde olduğu ve bu düzeyin cinsiyet ve ilk yardım eğitimi alma durumu değişkenlerine göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Ancak yaş, lise türü ve ilk yardım dersi alma değişkenlerine göre ise istatistiki olarak farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlk Yardım, MYO, Eğitim

ABSTRACT

The aim of this research is to determine first aid awareness levels of Vocational School students. In this study, a questionnaire was applied to 196 students studying at Hereke Ömer İsmet Uzunyol Vocational School of Kocaeli University. The data were evaluated in SPSS 15.0.

As a result of the study, the highest average was found to be “Basic Life Support (cardiac massage and artificial respiration) and the lowest average was am I cannot define the scene.”. It was seen that first aid awareness of vocational school students was high and this level showed a statistically significant difference according to gender and first aid education variables. However,

according to the variables of age, type of high school and taking first aid courses, it was concluded that there was no statistical difference.

Key Words: First Aid, Vocational School, Education

1. GİRİŞ

Acil durumlarda yeterli ilkyardım ve acil bakım müdahalesi yapılamadığı için milyonlarca insan hayatını kaybetmekte ya da engelli kalmaktadır. Başarılı ilkyardım müdahalesi, afetler ve günlük acil durumlarda yaralanmanın etkisini azaltarak, ölüm oranının azalmasına etki eder. Profesyonel acil yardım gelene kadar, ilkyardım müdahalesi ile hayatı kurtarıcı önlemler alınabilir (International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies [IFRC], 2011:1 Aktaran Usta, Küçük ve Torpuş, 2017). Öncelikli amaç olası kazaları en aza indirmek, daha sonra ise kazaya uğrayanları sakat kalmaktan ve ölümden kurtarmaya çalışmaktır. Bunun için temel şart eğitimidir. Acil durumlara anında girişimde bulunabilecek her düzeydeki insanın yetiştirilmesi ve toplumun bilgilendirilmesi gerekmektedir (Erkal,1995, Aktaran Bölükbaş, Kahraman ve Kalaycı., 2007).

Özellikle kaza ve ilk yardım gerektirecek olayların sıkça yaşandığı üniversitelerde öğrencilerin ilk yardım konusundaki bilgi ve becerileri bu anlam da oldukça önemlidir. Sağlıkla ilgili eğitim veren kurumlarda ise ilk yardım dersleri müfredat programlarının zorunlu dersleri arasında yer almaktadır. Ancak ülkemizde mevcut literatür incelendiğinde ilk yardım derslerinin amacına ulaşip ulaşmadığı, bu dersi alan öğrencilerin ilk yardım yapabilecek bilgi ve beceriye sahip olup olmadığına yönelik sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir (Polat ve Turacı 2003; Şahin 2011; Uşaklı ve Cengiz 2001 Aktaran Büyükhancı Duman, Koçak ve Sözen).

Acil durum olaylarının hangi zaman diliminde meydana geleceği bilinmediği için evlerde, iş yerlerinde ve okullarda ilkyardımın nasıl yapılacağını bilen birilerinin olması, hayat kurtarıcı kritik müdahalelerin yapılabilmesi için önemlidir. Bununla birlikte, her bireyin ilkyardım uygulamalarını öğrenme görevi bulunmaktadır (Health and Safety Classes [HSC], 2012:1 Aktaran Usta vd. 2017).

İlk yardım bilgisi, önce bireyin kendisini sonra da bireyin çevresine yapacağı hayatsal yardım olanağını kazandırmalıdır (Ege, 1999, Aktaran Bölükbaş vd.2007).

Sağlık Bakanlığı İlkyardım Yönetmeliği'nde, ilkyardım "herhangi bir kaza veya yaşamı tehlikeye düşüren bir durumda sağlık görevlilerinin tıbbi yardımı sağlanıncaya kadar, hayatın kurtarılması veya durumun daha kötüye gitmesini önleyebilmek amacıyla olay yerinde, tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç ve gereçlerle yapılan ilaçsız uygulamalar" şeklinde tanımlanmıştır (Usta vd. 2017). Kazaları önlemenin en güvenilir yolu ise eğitimidir. Toplumun ilk yardım konusunda eğitilmesinin yararlarını ortaya koyan çalışmalar literatürlerde yer almaktadır (Bayraktar ve Çelik 2000).

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, anket yöntemi uygulanmıştır. Bu yaklaşımla elde edilen bilgiler kullanılarak sonuca ulaşılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları örneklem içine giren çalışanlara ulaşılarak basılı soru kâğıdı üzerinden uygulanmıştır ve veriler 15 gün içinde toplanmıştır. Veriler elektronik olarak SPSS 15.0 yazılımına aktarılmıştır.

2.1. Araştırma Soruları

1. Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin ilk yardım farkındalığı ne düzeydedir?
2. Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin ilk yardım farkındalığı, cinsiyet, yaş, lise türü, ilk yardım eğitimi alma durumu ve ilk yardım dersi alma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu; gönüllülük esasına dayalı olarak katılan 2017-2018 eğitim öğretim yılında Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO'nda öğrenimine devam eden 196 öğrenci oluşturmaktadır.

Öğrencilere ilişkin kişisel bilgiler Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilere İlişkin Demografik Bilgiler

		f	%
Cinsiyet	Kadın	68	34,7
	Erkek	128	65,3
Yaş	17-20 arası	73	37,2
	21-23 arası	116	59,2
	24-26 arası	6	3,1
	27 ve üzeri	1	,5
Lise Türü	Düz Lise	59	30,1
	Meslek lisesi	103	52,6
	Anadolu Lisesi	34	17,3
İlk yardım eğitimi alma durumu	Evet	100	51,0
	Hayır	96	49,0
İlk yardım dersi alma durumu	Evet	191	97,4
	Hayır	5	2,6
Toplam		196	100

Tablo 1'e göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin %34,7'si kadın, %65,3'ü erkek öğrenciden oluşmaktadır. 17- 20 yaş arası öğrenci sayısı %37,2, 21-23 yaş arası öğrenci sayısı 59,2, 24-26 yaş arası öğrenci sayısı %3,1, 27 ve üstü yaş %0,5 olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin %52,6'sı Meslek Lisesi, %17,3'ü Anadolu Lisesi, %30,1'i Düz Lise mezunudur. Öğrencilerin ilk yardım eğitimi alma durumu incelendiğinde ilk yardım eğitimi alanların %51,0 ilk yardım eğitimi almayanlarının durumunun ise %49,0 olduğu, İlk yardım dersi alma durumu ise %97,4 ilk yardım dersi aldığı, %2,6'nın ise ilk yardım dersi almadığı olarak görülmüştür

2.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin ilk yardım farkındalıklarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen İlk Yardım Farkındalık Ölçeği (İYFÖ) kullanılmıştır. Ölçekte yer alan 26 maddenin güvenilirliğini belirlemeye yönelik yapılan analiz sonucunda Cronbach"s Alpha değeri 0.907 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin analizinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın çıktığı durumlarda gruplar arasında farkın kaynağını belirlemek için post-hoc testlerden Tukey testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu kısımda öğrencilerin Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin ilk yardım farkındalıklarını ve düzeylerinin cinsiyet, yaş, lise türü, ilk yardım eğitimi alma durumu ve ilk yardım dersi alma durumu değişkenlerine göre değişip değişmediğini ortaya koyan bulgulara yer verilmiştir.

Tablo2. Öğrencilerin İlk Yardım Farkındalığı Düzeylerine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	Madde	— X	ss
İYFÖ	Kanamalarda nasıl bir ilk yardım uygulanacağını bilirim	3,89	,787
	Kanamalarda ilk yardım tekniği uygulayamam	2,59	1,046
	Yanık, donma, sıcak çarpmasında kullanılacak ilk yardım tekniklerini bilirim	3,84	,791
	Yanık, donma, sıcak çarpmasında ilk yardım tekniği uygulayabilirim	3,72	,851
	Kırıklarda nasıl bir ilk yardım tekniği uygulayacağımı bilirim	3,82	,910
	İlk yardım tanımını doğru yapamam	2,29	1,195
	Bilinç bozukluklarında (sara, kan şekeri düşüklüğü, bayılma, koma) kullanılacak ilk yardım tekniklerini bilirim	3,72	,953

Tablo2. Öğrencilerin İlk Yardım Farkındalığı Düzeylerine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları (Devamı)

	Madde	— X	ss
İYFÖ	Bilinç bozukluklarında (sara, kan şekeri düşüklüğü, bayılma, koma) kullanılacak ilk yardım tekniklerini uygulayabilirim	3,69	,949
	İlk yardım ile ilgili hangi numarayı arayacağımı bilmiyorum.	2,83	1,652
	Zehirlenme durumunda yapılacak ilk yardım uygulamasını bilirim	3,76	,894
	Zehirlenme durumunda ilk yardım tekniği uygulayabilirim	3,64	,969
	Olay yerinin tanımını yapamam	2,19	1,165
	Hayvan ısırıklarında ve sokmalarında kullanılacak ilk yardım tekniklerini bilirim	3,69	,905
	Hayvan ısırıklarında ve sokmalarında yapılacak ilk yardım tekniğini uygulayabilirim	3,62	,895
	Temel Yaşam Desteği (kalp masajı ve suni teneffüs) hakkında bilgiye sahibim	3,92	,859
	Temel Yaşam Desteği (kalp masajı ve suni teneffüs) uygulayabilirim	3,79	,897
	Hemlich Manevrası (tam tıkanıklık yaşayan kişi) nedir bilirim	3,73	,925
	Hemlich Manevrası (tam tıkanıklık yaşayan kişi) uygulayabilirim	3,61	,941
	Rentek Manevrası (araç içinde sıkışmış olan kişinin çıkarılması) bilirim	3,73	,934
	Rentek Manevrası (araç içinde sıkışmış olan kişinin çıkarılması) uygulayabilirim	3,61	,930
	Kanamamanın durdurulamadığı durumlarda Turnike uygulamasını bilir ve uygulayabilirim	3,81	,879
	Hasta ya da yaralının değerlendirmesini yapamam	2,49	1,144
	Göze kulağa yabancı cisim kaçmasında kullanılacak ilkyardım tekniklerini bilirim	3,56	,951
	Sivri bir cisim batmasında ilk yardım uygulayabilirim	3,66	,871
	Boğulmalarda kullanılacak ilkyardım tekniklerini bilirim	3,86	,810
Hasta yaralı taşıma tekniklerini bilirim ve uygulayabilirim	3,86	,804	
Toplam		3,49	

Tablo2’de ilk yardım farkındalıklarına ilişkin görüşler incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “Temel Yaşam Desteği (kalp masajı ve suni teneffüs) hakkında bilgiye sahibim” ($X=3,92$) ve en düşük ortalamanın “Olay yerinin tanımını yapamam” ($X=2,19$) olduğu bulunmuştur. Ulaşılan bu bulgular öğrencilerinin ilk yardım farkındalıklarına ilişkin görüşlerinin puan ortalamalarının yüksek olduğu söylenebilir ($X=3,49$).

Tablo 3. Cinsiyet, Lise Türü, Yaş, İlk Yardım Eğitimi Alma Durumu, İlk Yardım Dersi Alma Durumu Değişkenlerine Göre İlk Yardım Farkındalıklarına İlişkin Bağımsız Gruplar T Testi ile Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler		X	ss	f	p	t
Cinsiyet	Kadın	3,6160	,46433	,285	,023*	2,294
	Erkek	3,4345	,55751			
İlk yardım eğitimi alma	Evet	3,5765	,61435	3,273	,034*	2,140
	Hayır	3,4151	,41977			
İlk yardım dersi alma	Evet	3,4990	,53429	,029	,865	,250
	Hayır	3,4385	,53057			
Değişkenler		X	ss	F	p	Tukey
Lise Türü	Düz Lise	3,4746	,59856	,077	,926	
	Meslek lisesi	3,5078	,46875			
	Anadolu Lisesi	3,5057	,60666			
Yaş	17-20 arası	3,4410	,44449	,667	,573	
	21-23 arası	3,5408	,58641			
	24-26 arası	3,3590	,45617			
	27 ve üzeri	3,4231	.			

Tablo3’teki bulgular öğrencilerinin ilk yardım farkındalıklarına yönelik görüşlerinin cinsiyet [$t=-2,294$, $p=.023$] değişkenine göre farklılaştığını göstermektedir. Bu farklılığın cinsiyeti “kadın” olan öğrencilerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerinin ilk yardım farkındalıklarına yönelik görüşlerinin; ilk yardım eğitimi alma durumu değişkenine [$t=-2,140$, $p=.034$] göre de farklılaştığı görülmüştür. Bu farkın ilk yardım eğitimi alan gruptan kaynaklandığı görülmüştür.

Öğrencilerin ilk yardım farkındalıklarına yönelik görüşlerinin; lise türü, yaş ve ilk yardım dersi alma değişkenlerine göre istatistiki olarak farklılaşmadığı görülmüştür.

4. SONUÇ

İlk yardımda öncelikli amaç olası kazaları en aza indirmek, daha sonra ise kazaya uğrayanları sakat kalmaktan ve ölümden kurtarmaya çalışmaktır. Bunun için temel şart eğitimidir. Acil durumlara anında girişimde bulunabilecek her düzeydeki insanın yetiştirilmesi ve toplumun bilgilendirilmesi gerekmektedir (Erkal 1995).

İlk Yardım Eğitimi olarak kişi öncelikle kendisine ve etrafında bulunan kişilere hayatsal yardım olanağını kazandıracaktır. İlk Yardım Eğitimi aynı zamanda insanlara yardım yapmak isterken nelerin yapılacağını veya nelerin yapılmayacağını öğretmek için her bireyin eğitimini almasını gerektiren bir yaşam felsefesi olmalıdır.

Araştırma sonucunda Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin ilk yardım farkındalıklarının yüksek düzeyde olduğu ve bu düzeyin cinsiyet ve ilk yardım eğitimi alma durumu değişkenlerine göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği, yaş, lise türü ve ilk yardım dersi alma değişkenlerine göre ise istatistiki olarak farklılaşmadığı, ilk yardım farkındalıklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “Temel Yaşam Desteği (kalp masajı ve suni teneffüs) hakkında bilgiye sahibim ve en düşük ortalamanın “Olay yerinin tanımını yapamam” şeklinde olduğu bulunmuştur.

Bulgular bize ilk yardımın farkındalığının oluşturulmasında eğitimin önemli olduğu sonucu ortaya çıkarmaktadır.

KAYNAKÇA

- BAYRAKTAR, N. ve ÇELİK, S. (2000). Ankara'daki taksi şoförlerinin ilk yardım konusundaki bilgi gereksinimleri. *Sağlık ve Toplum* 10(2),55-61.
- BÖLÜKBAŞ, N., KAHRAMAN, A., KARAMAN, Y. ve KALAYCI, G. (2007). Ordu İli Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Çocuklara Yönelik İlk Yardım Uygulamaları İle İlgili Bilgi Düzeyleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10: 3 52
- BÜYÜKKAYACI DUMAN, N., KOÇAK, C. ve SÖZEN, C. (2013). Üniversite Öğrencilerinin İlk Yardım Bilgi Düzeyleri ve Bunu Etkileyen Faktörler” *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1)
- EGE, R. (1999). *Kaza, Hastalık ve Yaralanmalarda İlk ve Acil Yardım*. 3.Baskı. Türk Hava Kurumu Basımevi, Ankara.
- ERKAL, S. ve ŞAFAK, Ş. (1995). Ev kazaları. *Actuel Medicine*, 3(2):62-65.
- INTERNATIONAL FEDERATION OF RED CROSS AND RED CERECENT SOCIENTIES. (2011). <http://www.ifrc.org/en/news-and-media/features/historical-background---first-aid-for-all/>. Temmuz 13, 2017.
- HEALTH AND SAFETY CLASSES. (2012). *Redding Cpr and First Aid*. Web Site. <https://Reddingcpr.Wordpress.Com/2012/09/17/First-Aid-Course-And-Its-Importance-In-Our-Dailylife/>. Temmuz 13, 2017.
- SAĞLIK BAKANLIĞI. (2015). İlk Yardım Yönetmeliği (Resmi Gazete Tarih: 29 07 2015 Sayı: 29429). Web Site. <Http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150729-2.htm>. Temmuz 13, 2017.
- POLAT, A. ve TURACI, G. (2003). Bir Polis Okulundaki Öğrencilerin İlk Yardım Konusundaki Bilgi ve Tutumları. *Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Abd Dergisi*, C. 2, Ss. 2732.
- ŞAHİN, A. (2011). Karaman İl Merkezindeki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmenlerinin İlk Yardım Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Karşılaştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

USTA, G., KÜÇÜK, U. ve TORPUŞ, K. (2017). “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İlk Yardım Bilgi Düzeyleri ve Tutumlarının Belirlenmesi”. *Hastane Öncesi Dergisi*, Ekim, 2(2),67-77

UŞAKLI, H. ve CENGİZ, N. (2001), “Uşak İl Merkezinde Görevli Sınıf Öğretmenlerinin ilkyardım Bilgi Seviyelerinin Araştırılması”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*. C. 2, ss. 24-26.